

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE
Glasilo Slovencev v Argentini

Leto LXXXI | 20. julija 2022 - Buenos Aires, Argentina | Št. 13

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

OBČNI ZBOR DRUŠTVA ZEDINJENA SLOVENIJA

V petek, 24. junija 2022 zvečer, se je v Slovenski hiši vršil redni občni zbor društva Zedinjena Slovenija, 73. po vrsti.

Začeli smo ga s sveto mašo, ki jo je kar v mali dvorani Slovenske hiše daroval novoimenovani delegat g. Franci Cukjati. Prosili smo za žive in umrle člane društva in skupnosti in se zahvalili, da se lahko po dveh težkih letih omejitev zaradi pandemije polagoma vračamo v normalno življenje.

Po končani sv. maši so sledila opravila občnega zbora.

Predsednik društva, inž. Jure Komar, je pozdravil navzoče in ugotovil, da je bil občni zbor pravilno sklican.

V letu 2020 je bil občni zbor zaradi omejitev, ki jih je narekovala epidemija novega koronavirusa, ukinjen, leta 2021 se je pa vršil le prek spleta. Tokrat smo se spet zbrali v živo, čeprav v manjšem številu kot smo bili vajeni.

Predsednik in odborniki so prebrali poročila o svojem delu v zadnjih treh poslovnih dobach, nato jih je na podlagi poročila nadzornikov zbor potrdil in z razrešnico odobril delo odbora.

Predsednik društva je nadalje povedal, da je odbor, ki mu predseduje, na tem odgovornem položaju že od leta 2015, a da do sedaj ni uspelo dobiti osebe v skupnosti, ki bi bila pripravljena prevzeti mesto predsednika. Zato je izjavil, da sprejme to odgovornost le še za eno poslovno leto in prosil, naj se v tem času dobijo nove moči za prihodnje vodstvo Zedinjene Slovenije.

Poročilo predsednika Jureta Komarja

Spoštovani odborniki in člani,

Danes smo se zopet zbrali na tem občnem zboru, po dveh letih, v katerih zaradi omejevalnih ukrepov zaradi Covida nismo mogli sklicati občnega zbora.

Poročila referentov nam prikažejo, delo ki se je naredilo v prid naše slovenske skupnosti v Argentini.

Odbor, ki danes zaključuje dobo, je z delom, odgovornostjo in požrtvovalnostjo izpolnil naloge in izzive te nelahke dobe. Zahvalim se odbornikom za vašo navzočnost pri sejah, za prostovoljno sprejemanje odgovornosti in za izvršitev vaših nalog.

Prav lepa hvala gospe Andrejki Dobovšek za pomoč in urejanju pri IGJ.

Zedinjena Slovenija povezuje domove, katerih člani sestavljajo slovensko skupnost v Argentini. Delovanje poteka na sejah, kjer smo se predstavniki Domov in organizacij spoštljivo pomenili o zadevah, ki zahtevajo skupen nastop in odgovor.

Smo v stiku s slovenskim veleposlaništvom v Buenos Airesu. Veleposlaništvo nam sporoča konzularne novice in druge zadeve, ki zanimajo našo skupnost. Smo bili prisotni na dogodkih, ki jih prireja veleposlaništvo.

V tem letu smo sodelovali s Svetovnim

slovenskim kongresom, z Rafaelovo družbo in Izseljenskim društvom Slovenija v svetu.

Letos, v jubilejnem letu, je Republika Slovenija krovnemu društvu Slovencev v Argentini, Zedinjeni Sloveniji, podelila srebrni red za zasluge »za pomembno vlogo v slovenski osamosvojitvi in mednarodnem priznanju Republike Slovenije ter za 70 let dragocenega ohranjanja slovenstva med Slovenci v Argentini«.

Posebna zahvala Mirjam Oblak in Martinu Selanu, ki so z ekipo pripravili video posnetek »Slovenija, zapojmo ti!« tudi vsem članom in organizacijam ki so dostavili material za ta video.

Zahvaljujemo se Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu za finančno podporo, ki nam olajšuje kritje stroškov tednika Svobodna Slovenija, in pripomore k izvedbi kulturnih, šolskih in drugih projektov, ter vzdrževanju pisarne. Smo se zelo hvaležni ministrici Heleni Jaklitsch, ki nas je obiskala in posvetila vso pozornost delovanju in problematiki naše skupnosti.

Tednik Svobodna Slovenija, sad pridnega dela Mariane Poznič in ekipe, nas ima na tekočem o naši skupnosti tukaj in po svetu, preko spletne strani. Zahvala oglaševalcem in piscem člankov. Posebne čestitke Mariani

in Jožetu z ekipo za organizacijo natečaja in za izdajo zbornika »Zdaj gre za Slovenijo!«, ki je imel zelo lep sprejem tukaj in v Sloveniji.

Zahvala Slovenskemu domu San Martin pri skupni spominski proslavi. Predsedniku in odboru Našega doma San Justo za organizacijo in pomoč pri izvršitvi in uspehu Slovenskega dne.

Hvala našim učiteljem osnovnih šol in profesorjem SSTRMB za veliko delo, da se ohrani materin jezik in vrednote, smisel bodočnosti naše skupnosti. Zahvala šolskemu referentu g. Marcelu Brula za opravljeno delo in veliko sreče in poguma novi referentki Luciani Servin.

Na žalost nismo uspeli organizirati otroške kolonije v domu dr. Rudolfa Hanželiča.

Podprli smo delo centralnih mladinskih organizacij, da lahko prevzamejo sedajno problematiko mladine.

Smo sodelovali z Dušnopastirstvom v vseh dejavnosti, ki so jih organizirali.

Zahvaljujem se vsem odbornikom in oporostite, če je bilo kaj narobe.

Zahvala naj bo izrečena tudi vsem, ki ste na katerikoli način sodelovali in spremljali naše dejavnosti skozi preteklo leto.

Vse člane pa prosim, da še naprej spremljate razvoj našega osrednjega društva.

Hvala lepa.

Društvo bo v naslednjem letu vodil odbor, ki ga sestavljajo:

Predsednik: inž. Jure Komar

Podpredsednika: Andrej Golob in Martin Križ

Tajnik: Karel Groznik

Blagajničarka: Veronika Urbančič

Gospodar: Edvard Kenda

Šolska referentka: Luciana Servin Čeč

Duhovni vodja: č. g. Franci Cukjati

Odborniki: Mirjam Oblak, Mariana Poznič, Alenka Jenko, Alenka Prijatelj, Magister Albin, Škulj Marko in Grbec Kristina.

Nadzorni odbor: Štefan Godec in Dobovšek Marjana Andrea.

S tem je bil dnevni red občnega zbora izčrpan in predsednik Komar se je znova zahvalil odbornikom za sprejete odgovornosti, članom društva pa za podporo in sodelovanje ter zaključil letošnji občni zbor društva Zedinjena Slovenija.

Poročilo šolskega odseka ZS za leto 2021

V letu 2021 se je pouk vršil s skrajšanimi urniki, vsaka šola je prilagodila te urnike glede državnih ukrepov.

Šole so začele s poukom 20. marca z virtualnim sestankom staršev, kjer je vsaka šola določila šolske ure in različna navodila, ker nismo vedeli, kako bo z ukrepi naprej. V nekaterih šolah so naslednjo soboto začeli pouk s prisotnostjo otrok, v drugih so se pa odločili za bimodalni sistem, zaradi razdalje ali drugih osebnih razlogov.

Konec maja smo se vsi za en mesec vrnili na virtualni način učenja zaradi državnih ukrepov.

V soboto 25. septembra je vsaka šola imela Slomškovo proslavo z nastopi in recitacijami, ni pa bilo skupne proslave v Slovenski hiši.

venski hiši.

Končno smo se 30. oktobra zbrali v domačiji lazaristov v Glewu za dolgo pričakovani skupni izlet po dveh letih. Na žalost nas Rožmanova in Jegličeva šola nista morale spremljati.

Zaključek šole se je vršil v vsaki šoli po dogovoru, 4. ali 5. decembra. Ob tej priliki je Balantičeva šola praznovala 70. jubilej.

Lani je obiskalo slovenske osnovne šole v Buenos Airesu 189 učencev, poučevalo jih je 54 učiteljev; mesečno prihajala dva duhovnika za spoved ali pouk.

Voditeljice smo imele virtualne seje in skušale vpeljati letni koledar, kakor je bilo le mogoče.

Stik med krovno organizacijo in šolami

je do meseca februarja tega leta imela na skrb ga. Irena Urbančič Poglajen.

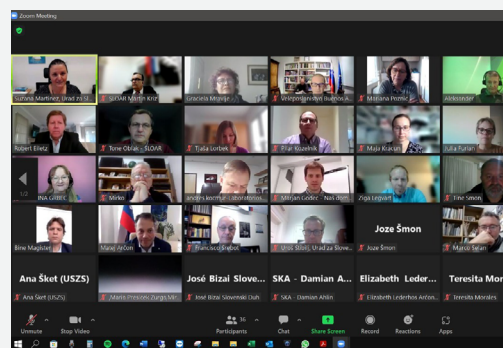
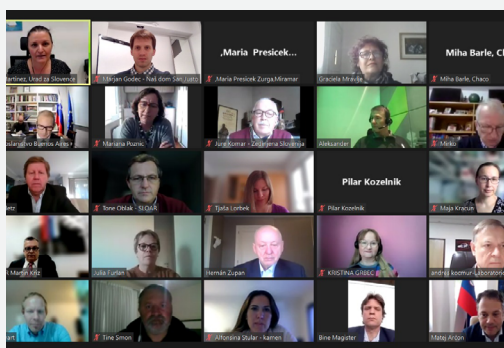
Luciana Servin

Srečanje z Ministrom za Slovence v zamejstvu in po svetu

V četrtek, 14. julija, se je Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon prek video povezave sestal s predstavniki slovenske skupnosti v Argentini, Urugvaju, Čilu in Peruju.

Minister Arčon je izrazil svoje veselje ob tem prvem spoznavnem srečanju ter obljubil redno sodelovanje ministrstva s slovensko skupnostjo v Argentini tudi v prihodnje.

Na video povezavi so predsednik Zedinjene Slovenije, urednica Svobodne Slovenije in predsedniki slovenskih domov ministru Arčonu na kratko predstavili delovanje slovenskih organizacij in domov, njihove izzive in načrte.

Poročilo urednice tednika “Svobodna Slovenija” za leto 2020-21

Jutri mineva pet let odkar smo na praznovanju dneva državnosti tu v Slovenski hiši predstavili prenovljeno Svobodno Slovenijo. Takratno predstavitev projekta je pomenila tudi program za bodočnost in na tej podlagi lahko premislimo, v čem smo uspeli in v čem ne.

Prvi dosežek je, da Svobodna po petih letih še vedno izhaja, To pomeni, da mislimo, da je v skupnosti še vedno zanimanje zanjo. Sicer ne v enakem obsegu kot prej, za kar je delno odgovorna pandemija, delno manjše število prireditvev med nami, predvsem pa -mislim- močni padec števila oseb v skupnosti, ki so sposobne v slovenščini ustvarjati pisna besedila.

Povzetek izhajanja je sledeči:
2017: od 25. junija pa do konca leta, 27 števil
2018: 39 + 2 počitniški, vse skupaj torej 41
2019: 35 + 1 počitniška
2020: 20 +1 počitniška
2121: 17 + Zbornik

Za letos smo si zastavili kot cilj, da pride-mo vsaj do 25 števil in morda nam le uspe, ker že pripravljamo 11.

Število individualnih objavljenih prispev-kov v vseh teh letih je že preseglo 1500.

S poročili, ki nam jih pošiljate, krijemo večji del dogajanja v skupnosti. Hvala vsem, ki skrbite za to. Nimamo pa lastnih poroče-valcev.

Spletna izdaja je bila že dolgo potrebna in se v času epidemije izkazala za nenadome-stljivo. V tem času smo tudi nehali tiskati časopis, gotovo kdo pogreša branje na pa-pirju a moramo priznati, da pritožbe, v koli-kor so bile, niso prišle do nas.

Glede podpore in spodbud, o katerih smo sanjali ob predstavitvi, moram reči, da jih ni kaj dosti. Na splošno ne prejmemo odzivov na objave, niti ne, ko gre za kakšno pole-mično izjavo.

V zvezi s financiranjem smo zdaj odvisni skoraj izključno od podpore Urada vlade za Slovence po svetu. Ne računamo več ogla-sov za prireditve in društvom nasploh, dru-gih oglasov pa ni prav veliko. Nameravamo spet poživiti sponzoriranje, za kar vas že zdaj prosim za pomoč.

V letih epidemije smo res manj objavljali, smo si pa zastavili tudi dodatne načrte in delo. Predvsem lani, ob 30-letnici samo-stojne Republike Slovenije, z organizacijo in izpeljavo nagradnega Natečaja “Kaj mi po-meni Slovenija?”, predvsem pa s pripravo in izdajo zbornika “Zdaj gre za Slovenijo”.

Oba projekta sta delo ekipe Svobodne Slo-venije, od zamisli pa do izvršitve.

Natečaj smo si zamislili kot praznik, pri katerem lahko sodeluje vsak Slovenec, zato ni imel večjih omejitev za sodelovanje. Dru-štvo Zedinjena Slovenija je prispevalo de-narne nagrade, mi smo sestavili pravilnik in kategorije in dobili celo pokroviteljstvo ministrice dr. Helene Jaklitsch.

Povabili smo ugledne člane skupnosti v ži-rijo: Veleposlanik Republike Slovenije v Bu-enos Airesu, g. Brian Bergant, Jure Komar, Mariana Poznič, Andrejka Dolinar, Cecilija Urbančič, Tone Oblak, Franci Sušnik, Do-minik Oblak in Victor Leber so z veseljem sprejeli to odgovornost.

Skozi ves mesec maj smo prejemali prispev-ke otrok, mladine in odraslih iz vse Argenti-ne. 65 avtorjev je poslalo 78 prispevkov! Najmlajši udeleženec ima 2 leti, najstarejši pa skoraj 100. Nagrajence smo pa razglasili med spletno obeležitvijo 30-letnice.

Zbornik “Zdaj gre za Slovenijo” je bil ena zahtevnejša naloga. Predstavili smo ga v živo na Slovenskem dnevu v San Justu, ob obisku ministrice Helene Jaklitsch. Zbornik ima 160 strani, v njem po pozdravih predse-dnika Zedinjene Slovenije, Jureta Komarja, veleposlanika Briana Berganta in ministrice dr. Helene Jaklitsch najdemo izvirne misli dr. Marka Kremžarja, Jerneja Dobovška, dr. Andreja Finka, Jožeta Lenarčiča, Martina Sušnika in Gregorja Batagelja. Sledi izbor besedil in dokumentov iz časa pred osamo-svojitvijo. Gre za pomemben dokument, v katerem je obeležen prispevek slovenske skupnosti v Argentini za samo razglasitev samostojne države, predvsem pa za pri-znanje nove države iz strani Argentinske Republike. Ta zbornik smo letos, marca in aprila, na 4 različnih dogodkih predstavili v Sloveniji in v zamejstvu, skupaj s posnet-kom “Slovenija, zapojmo ti!”. Ta srečanja so

se izkazala za uspešna, ker z njimi postavi-mo našo skupnost na bolj viden prostor, da to lahko dosežemo je pa potreben reden in aktiven stik z rojaki v Sloveniji in zamejstvu.

Za konec:

Do leta 2020 sem časopis urejala sama s pomočjo oblikovalke Cecilije Urbančič. Mar-ca 2021 je Cecilija zaključila sodelovanje s Svobodno Slovenijo, danes se ji želim zahva-liti, za ves trud in delo, saj je v bistvu ona ustvarila novo grafično podobo časopisa.

Z letom 2021 se je delu kot sourednik pridružil Jože Jan, ki je že prej aktivno sode-loval, pri oblikovanju pa Sofi Komar in Leila Urbančič.

V imenu uredniškega odbora prisrčna hva-la vsem, ki nam s pošiljanjem prispevkov in poročil ali z gmotno podporo pomagate, da je Svobodna Slovenija danes še vedno gla-silo Slovencev v Argentini.

Hvala lepa!

Mariana Poznič

OBČNI ZBORI NAŠIH DRUŠTEV

Naš dom San Justo

V nedeljo, 3. aprila, se je vršil 65. občni zbor Našega doma San Justo.

Pričeli smo nedeljsko jutro s sveto mašo v sanjuški stolnici.

Po končani sv. maši smo se člani Našega doma San Justo zbrali na skupnem zajtrku. Po zajtrku smo pričeli z občnim zborom.

Predsednik doma, Marjan Godec je poz-dravil navzoče in prosil za minuto molka in se tako spomnili na vse člane, ki so odšli v večnost v preteklem letu.

Nadaljeval je spored z imenovanjem članov za podpis zapisnika občnega zbora in štetje glasov.

Zapisnik lanskega leta je prebrala tajnica, gdč. Sonja Miklič, in nato tudi prebrala tajniško poročilo, v katerem je bilo podrobno opisano delo, odgovornost in sodelovanje vseh od-sekov doma. Poročilo sta še dostavila blagajnik Dani Zupanc in nadzornik Karel Groznik.

Nato se je predsednik zahvalil odbornikom za vso pomoč, trdo delo in podporo sko-zi leto. Še posebno se je zahvalil Andrejki Lipušček Bonino in Daniju Zupancu, ki sta letos zaključila svoj mandat. Zahvalil se je tudi vsem članom, ki vedno stojijo ob strani in podpirajo delo odbora in vseh odsekov.

Sledile so volitve in prišteli smo dva nova člana v odbor in pet novih pomočnikov v šir-ši odbor. Novoizvoljeni odbor je sestavljen na sledeči način:

Glavni odbor:
Predsednik: **Marjan Godec**, Podpredsednik:

Maksi Malovrh, Tajnica: **Sonja Miklič**, Bla-gajnik: **Dani Zupanc**, Pomočnik blagajnika: **Marko Trpin**, Gospodinja: **Metka Trpin Zafra**, Kulturna referentka: **Veronika Marinčič**, Nad-zornik: **Karel Groznik**, Podnadzornik: **Pavel Modic**.

Širši odbor (pomočniki):
Luka Štrubelj, Pavel Zafra, Toni Rovn, Pavli Malovrh, Andrejka Lipušček Bonino.

Občni zbor se je zaključil z zahvalo vsem navzočim ki so se udeležili občnega zbora in s skupno molitvijo.

Društvo Slovencev v Mendози

Mendoščani smo v nedeljo, 12. junija, ime-li redni letni občni zbor.

Po sveti maši in zajtrku je občni zbor pri-čel z molitvijo predsednika Tineta Šmona k svetemu Duhu in po tem je vse teklo po predlaganem dnevnem redu.

Tajnik, Matjaž Grintal, je prebral slučajnosti občnega zbora 2021. Nato je prevzela bese-do blagajničarka Helena Bajda, prebrala po-ročilo balance in nam pojasnila podrobnosti o finančnem stanju. Nato so sledila poročila gospodarjev, šole, planinskega odseka in me-šanega pevskega zbora. Članica nadzornega odbora Cvetka Grintal Bajuk je prebrala po-ročilo, ki pozitivno ocenjuje delo in vodenje odbora v preteklem mandatu. Poročila so bila soglasno potrjena z aplavzom.

Naslednja točka dnevnega reda je bila predstavitev edine liste kandidatk in kandi-datov ter volitve za novi odbor 2022-2023. Z dvigom rok so prisotni izvolili predlagano listo in jo potrdili s ploskanjem.

Sedanji odbor sestavljajo predsednik: **Tine Šmon**; podpredsednica: **Helena Hirschegger**; tajnik: **Matjaž Grintal**; blagaj-nika: **Helena Bajda** in **Dušan Engelman**; kulturni referent: **Fric Šmon**; gospodarja: **Tomaž Bajda** in **Marjan Hirschegger**; od-borniki: **Ana Grintal**, **Rezka Novak**, **Franci Šmon** in **Pavel Šmon**.

Nadzorni odbor: **Miha Hirschegger**, **Cvet-ka Grintal Bajuk** in **Miha Bajda**.

Ponovno izvoljeni predsednik se je zah-valil vsem za podporo, pomoč, skupno de-lovanje in za vnaprej izraženo zaupanje. Prav tako je tudi prosil za sodelovanje v prihodnje in povezanost v skupini.

Slomškov dom

V nedeljo, 1. maja, se je v Slomškovem domu vršil redni občni zbor.

Po sveti maši so se člani zbrali v dvorani in pozorno poslušali poročila odbornikov o delu, ki je bilo opravljeno v zadnjem poslov-nem letu.

Kljub težavam, ki so jih v zadnjih dveh letih povzročile omejitve zaradi epidemije je bilo življenje v domu pestro in aktivno, tako na kulturnem kot tudi na gradbenem področju, saj je bilo v zadnjem letu obnovljenih več prostorov. Zato so člani odobrili delo, ki ga je odbor v pretekli poslovni dobi vodil.

Sedanji odbor bo nadaljeval s svojim de-lom še eno poslovno leto. Sestavljajo ga:

predsednik, **Marko Selan**; podpredsednica, **Neda Vesel Dolenc**; tajnica, **Alenka Smole**; blagajnika, **Damijan Malalan** in **Edi Cestnik**; kulturna referentka, **Mariana Poznič**; mladins-ki referent, **Janko Koželnik**; gospodar, **Sašo Kastelic**; gospodinja, **Mari Miklavc**; odbor-nik, **Pavel Brula**; farni odbor, **Helena Loboda** in **Jože Oblak**; voditeljica **Slomškove šole**, **Marjana Grabnar**; predsednika mladinskih organizacij, **Magdalena Mazières** in **Tomi Selan**; nadzornik, **Lojze Kočar**. Naš duhovni

vodja je **č. g. Franci Cukjati**.

Predsednik je občni zbor zaključil z zahvalo članom in prošnjo za nadaljnje sodelovanje in podporo našemu dragemu Slomškove-mu domu.

SPOMINSKA PROSLAVA | *Mendoza*

V nedeljo, 5. junija, je v Mendozi potekala spominska prireditev na žrtve vojne in revolucije. Pričeli smo s kratkim pregledom besed Antona Stresa na dvorišču naše Slovenske hiše.

»Naša zvestoba spominom vseh naših rajnih, še posebej tistih, ki so umrli v takih ne- navadnih, izjemnih okoliščinah, naša zvestoba je znamenje in posledica, sad naše vere.«

Predsednik društva, Tine Šmon, je pred spominsko ploščo položil šopek rož. Sveto mašo, ki jo je daroval župnik Janez Cukjati, je polepšal v spominskem vzdušju naš pevski zbor pod vodstvom dirigenta mag. Diega Bosqueta.

Sledila je spominska proslava ob navzočnosti slovenske in argentinske zastave, skupaj z domobranskim grbom in kome- moracijsko skulpturo od enega izmed naših domobrancev, Rudolfa Hirscheggerja.

Začeli smo z dvema glasbenima deloma v izvedbi našega pevskega zbora: Rož, Podju- na, Zila in Čej so tiste stezice.

Zofija Štumberger je delila nekaj besed in odlomkov iz spominov na svojega dedka Ru- dolfa Hirscheggerja

»Božja volja nas čestokrat postavlja pred nerazumljiva dejanja in preizkušnje. Vodila nas je in plačilo smo dobili za dejanja usmi- ljenja.«

Spominjali smo se tudi nedavne 80. obletni- ce smrti dr. Lamberta Ehrlicha, ob poslušanju zgodbe o njegovi mučeniški smrti v knjigi »Stra- žar naših svetinj«, odlomek »IZ TISTI DNI«

»Pal je na cesti Svetec, poveljnik straže...«

Zaključili smo z zgodovinskim pregledom dogodkov, zaradi katerih je Slovenija določi- la, da bo odslej 17. maj Državni dan spomina na žrtve komunističnega nasilja.

Za konec smo vsi skupaj zapeli pesem »Moja domovina«.

Govor Zofije Štumberger

Mendoza – 5. junija 2022

»Domobranci, so naši junaki. Borili so se proti komunistični revoluciji. Ne smemo jih pozabiti.«

Te besede odmevajo vsak mesec junij, ko se srečamo, da bi se jih spomnili. Njim v čast.

Ko sem bila mala deklica sem pozorno opazovala proslavo in tiste domobrance, ki so še bili med nami. Prišli so, dvignili zas- tavo, položili šopek rož in prižgali svečo. Vsi so bili stari za otroške oči. Ponosno so nosili svoj lovorjev venec. Krona, ki sem si jo zamislila, saj sem videla naše »junake« . V njihovih očeh je bilo lahko videti zgo- dovino. Zgodovino, ki jo je svet dolga leta zani- kal. Kot je zapisal moj dedek Rudi:

»Božja volja nas čestokrat postavlja pred nerazumljiva dejanja in preizkušnje. Vodila nas je in plačilo smo dobili za de- janja usmiljenja.«

Mnogi med njimi, naši domobranci, imajo že svojo nagrado v nebesih.

Globoko spoštujem vse vas. Tu ste prisotni, ker ste prestali preganjanje, vojno, izgnan- stvo. Ker ste ga živeli v sebi ali pa ste ga doži- veli preko svojih staršev, bratov in sester, sta- rih staršev. Ker ima zgodovina, ki se prenaša iz roda v rod, tisto sposobnost, da je uteleše- na v srcu. In čeprav smrt vzame s seboj košč- ke zgodovine za tiste, ki ostanejo na zemlji: po besedah Toneta Rodeta, »ta dan spomina potrebujejo živi in ne mrtvi, saj zaradi spomi- na sploh vemo, kdo sploh smo. Naša dolžnost in odgovornost je, da preprečimo, da bi se zmote in napake iz preteklosti, ki so povzroči- le toliko gorja, še kdaj ponovile,«

...dokler se prenaša resnica o domobran- stvu, se lahko pripoveduje. Resnice, ko je

enkrat znana, ni mogoče zanihati, skriti ali izpustiti. Resnica in Luč se ne branita. Nji- hov lastni sijaj je njihova obramba.

Moj dedek Rudi je tako kot mnogi drugi domobranci napisal svoje spomine na do- godke, ki jih je doživel. Hvaležna sem, da je to storil. Prvo poglavje nosi naslov »resnica o naši borbi« in v prvem odstavku piše:

»Komunistična nemorala je tolikšna, da noben dokaz ne izpodbije njihove obtož- be, ker komunizem je v svojem bistvu laž, zato ni moj namen pisati tega v kak zago- vor, pač pa osvetlitev našega posebanja v razvoj dogodkov onih trpkih dni fašistič- ne in nacistične okupacije ter istočasne komunistične revolucije onim, ki se jim morda kdaj poraja misel, da je bila naša borba neopravičena in nas komunisti mor- da vendar upravičeno sodijo kot kolabo- racioniste. Naj bodo zgodovinarju tudi ta doživetja skromno napotilo pri ugotavlja- nju dejstev, da so bile Vaške straže in do- mobranstvo spočetka zgolj samoobramba proti zločincem brezbožnega komunizma, kar pa je vzporedno rodilo usmeritev naše borbe v nacionalno čutečnost.«

Mi smo njihovi potomci. Smo dediči zgo- dovine, ki je Bog dovolil, da nas vodi k Sebi. Podedovali smo globok občutek pripa- dnosti domovini, ki smo ga poznali po tem, kar so nam pripovedovali in prepevali star- ši in stari starši. In podedovali smo tudi res- nico tistih, ki so v komunizmu videli totali- tarne sistem, katerega ideologija je skušala izpodriniti vse prejšnje tradicije in institu- cije, da bi uničila bistvo človeka. Totalitar- na država skuša nadzorovati ne le dejanja, ampak tudi misli in čustva, je napisal Dedi.

»Stali smo si nasproti ti, ki smo hote- li živeti svobodno v krščanski kulturi in za Boga in oni, ki so pripravljali narodu

svobodo po satanovih načelih in so preko vse Slovenije in preko tri četrtnine Evrope razgrnili rdečo kopreno; ne v znak ljubez- ni, pač pa krutega sovraštva in krvi.«

Zato ne moremo drugače, kot da ne bi prezirali laži totalitarnega komunizma, ki je med vojno in po njej zatemnila Slovenijo. In tudi, da smo pozorni opazovalci realno- sti, ki jo moramo živeti danes. Totalitarizem uničuje človekovo srce. Trenutno ne več z orožjem, ampak na mehak način zahteva zvestobo idej. Vprašanje ni več, kaj je prav ali kaj narobe, ampak katera skupina ima večjo moč, da vsem vsili svojo voljo. Mno- ge od teh idej so nezdružljive z logiko, zdra- vo pametjo in razjedajo objektivno resnico, nespremenljivost človeške narave in te- meljna etična načela. Skladnost uveljavlja- jo korporacije, ki oblikujejo javno mnenje, in zahvaljujoč tehnologiji nadzorujejo naša življenja veliko bolj, kot bi si želeli priznati.

Lewis je pravil: pogum ni samo »še ena vrlina«, ampak oblika, ki jo prevzamejo VSE vrline, ko so na preizkušnji.

Je Dedi pisal:

»Zamislimo se v to trpljenje in gorje, ki so ga bedni begunci pred brezbožnim ko- munizmom tedaj prestali, da bi živeli v svobodi. Le del trpljenja je bila begunska pot. Le pod božjim varstvom smo jo mog- li preživeti. O, da bi naša mladina znala ceniti žrtev svojih staršev, ki so jo dopri- nesli v dobro svojih otrok. Teh otrok, ki še niso okusili preganjanja. In če pride nad to mladino preizkušnja v izbiri načel, kje si bo izbrala mesto.«

Mi smo njihovi potomci. Smo romarji zgo- dovine, ki jo je Bog dovolil, da nas popelje k sebi.

Ko pride preizkus načelne izbire, naj ima- mo pogum izbrati Resnico.

PRAZNOVANJE OČETOVSKEGA DNE *Mladina Našega doma*

Vsako leto se na tretjo nedeljo v juniju v Ar- gentini praznuje očetovski dan. Nekateri ta praznik v Sloveniji slavijo prve dni marca, drugi pa ga sploh ne praznujejo. Mi, v San Justu, pa zadnja leta datume premikamo z namenom, da ne bi izgubili priložnosti za pogostitev naših staršev. Že štiri leta je oče-

tovski dan poln presenečenj, pa tudi neka- terih ovir.

Ko se je v nedeljo, 2. julija, v Našem domu napovedovalka Mikaela Oblak približala mi- krofonu je obudila spomine na zadnja leta:

Leta 2019 smo prav na očetovski dan, 18. junija, doživeli izpad elektrike po celi Ar- gentini. Mladi smo pripravili vesel kulturni program, katerega zaradi tega nismo mogli predstaviti. Namesto prizora smo pa, ob sve- čah in svetilkah, zapeli nekaj otroških pesmi in se veselo smejali.

Obe naslednji leti, 2020 in 2021, smo se morali prilagoditi epidemiji in priredili smo virtualna praznovanja.

Letos smo se končno spet vrnili v dom... Is- točasno smo imeli v Argentini dva pomemb- na datuma: praznik Svetega Rešnjega telesa in očetovski dan. Čeprav imamo naše atke zelo radi, je pa seveda prvo mesto Zanj, ki je

naš nebeški Oče. Zato smo za naše zemeljske starše organizirali zajtrk in razna preseneče- nja dva tedna pozneje po sveti maši.

Otroci vrtca in osnovne šole so atkom zape- li in zaplesali nekaj zelo simpatičnih pesmic. Še slovenski hip-hop smo imeli vmes!

Mladina pa je prepravila "Očetovske olim- pijade", saj so atki slavni po njihovem pozna- nju različnih športnih panog. Preverili smo, kdo od njih je najbolj športno nadarjen. Atki so metali plenice v koš, slepo so pospravljali igrače ter tekli po dvorani kot takrat, ko so šoferji svojim otrokom. Za konec so pa igra- li svetovno znano "cinchado", igro z vrvico, proti fantom in možem njihovih hčerk.

Posebno zanimiva je bila "barra brava" osnovnošolcev, ki so navijali vsak za svojega najljubšega atka.

Zelo lepo jutro smo delili v Domu in upamo, da smo lahko očkom dokazali, kako jih ima- mo radi. Oni so nam zgled veselega dela za družino in življenjskih vrednot. Hvaležni smo jim za vse, kar za nas delajo!

Anika Urbančič

VSakoletne KOLINE v Slovenski vasi

V veselem razpoloženju smo se v nedeljo, 3. julija, zbrali v Domu in uživali odlične koline. Hvala in pohvala vsem sodelavcem, ki so se žrtvovali in nam jih pripravili, hvala pa tudi vaščanom, ki so se jih v velikem številu udeležili.

Odbor Društva Slovenska vas

SAN MARTÍN | Prva pomoč in temeljni postopki oživljanja (TPO)

V soboto, 9. julija, nas je obiskala Lucijana Zupančič, izvedenka za prvo pomoč in temeljne postopke oživljanja (TPO) s potrdilom AHA (American Heart Association) / Cruz Roja Argentina.

Srečanje, ki se je za lažje razumevanje vršilo v španščini, je bilo zelo dinamično s projekcijami, razlago, prakso in pripomočki.

Za uvod, da je dosegla, da smo vsi utihnili in se zbrali, je gospa Lucijana vprašala če vemo, kje so v Domu pripomočki za prvo pomoč in kateri naj pravzaprav so ti pripomočki.

Ponudila nam je torbo s pravnimi pripomočki in nas povabila, da vsak iz nje kaj vzame in obdrži. Posebej je poudarila, da med temi pripomočki ne sme biti zdravil.

Predstavila nam je Ano (ranjeno lutko iz blaga) in na njej razložila, kako nastopiti v primeru poškodb. Udeležence, ki so izbrali

temu primerne pripomočke je povabila, naj poskusijo sami narediti, kar je ona razložila. Na isti način nas je poučila o bazičnih načinih obravnavanja s ponesrečenci v primerih zlomljenih kosti, opeklin, konvulzije ali zadušitve.

Zaključila je s splošno vadbo o temeljnih postopkih oživljanja, za katero je tudi imela primerno lutko.

Med udeleženci so bili mladi in odrasli in vsi so pokazali veliko zanimanje in radovednost.

Gospa Lucijana je vsakemu posebej odgovorila vprašanja.

Srečanja se je udeležil tudi dr. Peter Hafner, ki je dodatno dopolnil dana navodila in na koncu čestital gospe Lucijani za tako jasno in didaktično učno uro.

Predsednik Doma, gospod Marko Škulj, se je lepo zahvalil gospe Lucijani, ker nam je

podarila svoj čas in svoje obširno znanje.

Srečanje smo zaključili s čajem, pecivom in klepetom.

Preživeli smo zelo zanimivo popoldne in odšli s obogateno izkušnjo za nujno pomoč in v določenem primeru rešitev življenja.

HVALA!!!, gospa Lucijana

Lučka Makek

JEKLENE MAGNOLIJE NA PRISTAVI

Dvorana se je zatemnila, publika je utihnila, na ekranu smo prebrali »Jeklene Magnolije, avtor Robert Harling«. Tatjana Rožanec je pozdravila vse navzoče in povedala, da je ta igra bila predstavljena na Pristavi že leta 2016 za Pristavski dan ter naslednje leto tudi na Sanjuškem odru. Za leta 2020 je bil odobren projekt za turnejo po Sloveniji, a žal se zaradi svetovnih omejitev zaradi koronavirusa ta projekt ni mogel uresničiti po originalnih načrtih; se pa je naslednje leto spremenil v potovanje v Mendoza. Za tisto priliko so tudi pripravili podnapise v španščini, katere smo imeli na razpolago tudi tokrat, v nedeljo 3. julija 2022, na Pristavi.

In zastor se je odprl. Videli smo notranjost lepote salona, odšli smo v preteklost, v šestdeseta leta. Tam je lastnica salona, zgovorna in zelo prijazna Truvy, ter nova mlada in boječa pomočnica Annela. Ta frizerski salon zelo pogosto obiskujejo dolgoletne dobre prijateljice: M'Lynn Eatenton, vdova Clairee Belcher, energična in malo muhasta Ousier Boudreaux ter M'Lynnina hčerka, Shelby.

Začetek igre se odvija tik pred Shelbyno poroko. Vse v salonu so navdušene nad tem dogodkom. Nevesta vzhiceno pripoveduje o pripravah za ohcet, vsem pove kako bo in kako je vse okrašeno s cvetovi magnolije, kam bosta z možem šla na medeno potovanje, in še. V salonu doživi napad, in tako zvedemo da ima Shelby sladkorno, ter da je njeno zdravje krhko. Ona se opomore in nadaljuje s pripovedovanjem, ko vstopi vsa iz sebe Ousier, njena sosedica in lastnica drevesa magnolije. Pravi živ-žav je v lepem salonu ko so vse prijateljice tam, dialogi so polni humorja, izzivanja, sočutnosti, veselja in tudi žalosti. Ko se Ousier pomiri, pozdravi novo pomočnico v salonu ter jo malo vpraša o njenem življenju. Annela ne ve kako odgovoriti, če je poročena ali ne; druge jo začudeno gledajo, ter končno jim zaupa: njen mož jo je zapustil ter izgubil z njenimi stvarmi vred. Po prvem šoku ji Truvy ponudi stanovanje, Shelby jo povabi na poroko in tako postane Annela del te skupine prijateljic.

Nekaj mesecev kasneje Shelby oznani, da je noseča. Vse prijateljice se z njo srčno veselijo, le njena mama je precej zaskrbljena saj razume, da je to veliko riziko za njeno zdravje. Po drugi strani zvedemo, da se je Annela, po nekaj težkih mesecih, zatekla v vero in mormonsko skupnost ter z navdušenjem začela nove tečaje in hobije. Ousier je presenečena, ko ji Shelby pošlje pozdrave starega znanca in ji sporoči, da bo kmalu obiskal to mesto.

V naslednjem dejanju se spet srečajo prijateljice v veselem in hrupnem frizerskem salonu. Po nekaj trenutkih površnega pogovora, M'Lynn in Shelby povesta, da gresta na operacijo, saj je nosečnost bila prehuda za Shelbyno telo in je zato bila že nekaj mesecev na dializi, a ji je mama voljna še enkrat podariti življenje. Popolnoma presenečene prijateljice obljubijo pomoč vsej družini v naslednjih tednih.

Zopet se zastor odpre in to pot je salon v tišini, Annela, Truvy, Clairee in Ousier so oblečene v črno. Vsaka po svoje se sooča z novicami. M'Lynn se kasneje pridruži. Clairee se je pravkar vrnila iz potovanja, torej vpraša M'Lynn o dogodkih preteklih tednov. Ona razloži, da je Shelbyno telo njeno ledvico zavrnilo in ni ji bilo več možno pomagati; pove kako jo je spremljala do konca. Izbruhne v jok, čisto obupana. Sočutno jo prijateljice poslušajo, pomagajo kakor vsaka ve in zna njej in vsej družini.

Vse igralko so izvrstno odigrale svoje vloge, čestitamo vsaki izmed njih. Maruša Zurc (M'Lynn), Andrejka Puntar Gaser (Shelby), Gabi Bajda Križ (Truvy), Beti Petkovšek Mavrič (Ousier), Cvetka Češarek Tomažević (Clairee) in Viktorija Selan (Annela) so se zopet izkazale na odru. Zelo prepričljivo so nam podale zgodbo, pri kateri se je publika po momentih glasno smejala, potem zadržala dih, si oddahnila, tudi kakšna solza je padla, in se spet nasmejala. Vse to je bilo sad mnogih ur pridnih vaj, pod nadzorom izkušene režiserke, ge. Maruše Zurc.

Po dolgem aplavzu se je g. Bine Magister

ml. zahvalil režiserki, igralkam in vsem, ki so pripomogli, da je igra uspela: za luči, zvok, šepetalcem, za maskiranje in pričeske, za kulise in rekvizite. Končno jim je želel mnogo uspehov na dolgo pričakovani turneji po Sloveniji, kjer bodo igro predstavile kar šestkrat: 20. julija v Šentrupertu, 22. julija v Šentvidu, 24. julija v Tuhinju, 26. julija v Adergasu, 28. julija v Šentjoštu in 30. julija v Škofji Loki. Kdor jih želi spremljati na tej turneji jim lahko sledi na [Facebooku](#) in [Instagramu](#): @Jeklene Magnolije.

Čudovito popoldne se je spremenilo v večer, in na Pristavi smo se premaknili v spodnjo dvorano. Tam sta prijateljski klepet in smeh še dolgo odmevala, saj je bila na razpolago okusna večerja.

Pristava

OkrOgle OBLETNICE |

Župnik Vinko Zaletel (1912-1995)

Pred 110 leti, 20. julija 1912, se je rodil duhovnik Vinko Zaletel, dolgoletni Vogrski župnik, velik prijatelj misijonov, večni popotnik, fotograf, režiser, predavatelj in pisatelj. Dolga leta je bil edina zveza koroških Slovencev s Slovenci po svetu. Za svoje prosvetno delo je leta 1985 v Celovcu prejel Tischlerjevo nagrado.

Življenje Vinka Zaletela

Vinko Zaletel se je rodil 20. julija 1912 v Stanežičah pri Šentvidu nad Ljubljano posestniku Francu in Ivani roj. Avguštin. V družini je bilo pet otrok. Živeli so na majhni kmetiji in se ukvarjali tudi s kuho žganja. Osnovno šolo je Vinko končal v Šentvidu, študij pa nadaljeval v bližnjem škofijskem zavodu sv. Sta-

nislava. Po maturi se je leta 1931 odločil za duhovniški poklic ter se vpisal na Teološko fakulteto v Ljubljani. Leta 1936 je Vinko Zaletel bil posvečen v duhovnika. Kot kaplan je služboval najprej v Tržiču, pri župniku Antonu Vovku (poznejšemu ljubljanskemu nadškofu). Leta 1939 je kot bolničar opravil vojaški rok v Skopju. Ker je ob vrnitvi v Tržiču že vladala nemška okupatorska uprava, se je Zaletel umaknil v Ljubljano, kjer je bil imenovan za kaplana na Trnovem. Tam je za revne in socialno zapostavljene družine poskrbel za vzgojo otrok ter jim uredil tudi socialno in versko življenje. Po vojni je vedel, da se mora znova umakniti ter se je z ostalimi begunci napotil na Koroško. Koroško je poznal že od prej in tam je bilo veliko ljudi, ki so mu bili pripravljeni pomagati. V taboriščih se je zavzemal za Slovence. Mnogim je pomagal priskrbeti začasno stanovanje in hrano. Zaradi izkušenj z begunci je gospod Zaletel dobil nalogo tajnika papeškega delegata za begunce v Avstriji. To mesto mu je omogočilo dovolilnico, s katero je lahko obiskoval Slovence po vseh taboriščih v Avstriji. Ko so se številni begunci leta 1948 izselili v ZDA, Argentino in druge države po svetu, je Vinko Zaletel ostal na Koroškem. Prehobil in fotografiral je vso deželo, vzljubil njene ljudi in navade. Prva Zaletelova daljša postaja je bila v Šmihelu pri Pliberku, kjer se je poleg dušnopastirskega delovanja lotil tudi priprave svoje prve gledališke igre. Kulturno delo je postalo Zaletelovo novo veselje. Kasneje je bil premiščen v Št. Jakob v Rožu, leta 1954 se je v Celovcu pridružil uredništvu Nedelje, hkrati pa je skrboval še župnijo Golšovo pri Žihpoljah. Leta 1957 je nastopil kot župnik-provizor v Vogrčah, kjer je ostal dokler ni popolnoma izgubil vid. Več kot trideset let je prevzel skrb za slovenski jezik, spodbujal k pevski dejavnosti, pripravljajl izlete, gojil med koroškimi Slovenci pomoč misijonom in – le kadar je mogel – potoval in obiskoval Slovence po vsem svetu. Umrl je v Pliberku 12. decembra 1995.

Delo Vinka Zaletela

• **Dušni pastir**
Vinko Zaletel je bil predvsem dušni pastir. Vedno skromen in pripravljen poslušati in pomagati vsem. Ob izidu Mauserjevega »Ka-

plana Klemna« je veljalo, da literarna oseba ni bila le avtorjeva zamislica, temveč se je zgledovala po živi podobi župnika Vinka Zaletela. • **Prijatelj misijonarjev**
V drugi polovici prejšnjega stoletja je Vinko Zaletel obiskoval slovenske misijonarje po vsem svetu. Na obiskih je Zaletel zbral ogromno slikovnega materiala iz misijonov in to kazal na številnih predavanjih po Koroškem, v Sloveniji in med Slovenci v zamejstvu in po svetu. Pisal je tudi knjige o misijonih ter zbujal med Slovenci misijonsko vnemo.

• **Svetovni popotnik**
Vinko Zaletel je prepotoval skoraj cel svet in napravil čez 30.000 diapozitivov. Seznam njegovih potovanj je neskončen: 1952 — Španija, 1953 — Sveta dežela, 1954 — Italija, 1955 — Italija, ZDA, Nizozemska, Švica, Nemčija, Španija, 1956 — Portugalska, Italija, Španija, 1957 — Italija, 1958 — Italija, 1959 — Italija, 1960 — Egipt, 1961 — Argentina, Brazilija, Čile, Italija, Švica, 1962 — Italija, 1964 — Filipini, Indija, Koreja, Tajska, Hong Kong, Kitajska, 1965 — Italija, Švica, 1966 — Poljska, Češka, 1969 — Slovenija, Afrika, Uganda, Kenija, Zambija, Argentina, Čile, Ekvador, Venezuela, Zaire, Brazilija, 1970 — Slovenija, 1971 — Rusija, Slovenija, ZDA, Kanada, 1972 — Avstralija, 1973 — Slovenija, 1979 — ZDA, Kanada, Brazilija, 1984 — Francija, 1985 — Rim.

• **Predavatelj**
Na potovanjih (in ko se je vračal) je za Slovence pripravil več kot 2000 predavanj. Ko je predaval, so bile dvorane nabito polne. Z hu-

morjem in ogromnim znanjem je pokazal potovanja, obenem pa tudi predstavil po celem svetu problematiko Slovencev na Koroškem.

• **Pisatelj**
Vinko Zaletel je napisal tri knjige:
- Po Indiji sem ter tja. — Celovec: Družba sv. Mohorja, 1965. — 188 str.
- Po daljnem vzhodu. — Celovec: Družba sv. Mohorja, 1967. — 236 str.
- Po Afriki in Južni Ameriki. — Celovec: Družba sv. Mohorja, 1971 — 263 str.
Napisal je tudi vrsto člankov, predavanj in iger.

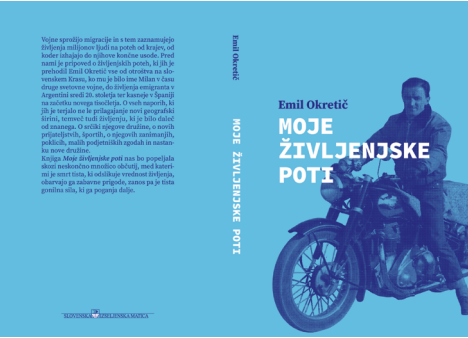
• **Režiser**
Z režijskim delom se je Vinko Zaletel prvič srečal že v Tržiču, ko je kot kaplan pomagal pri prosvetnem društvu, ki je ustvarjal gledališke predstave. Bil je popoln samouk, delal je po intuiciji in učil se je iz izkušenj igralcev. Na Koroškem je režiral okoli 110 gledaliških predstav in pripravil več radijskih iger.

“ Več kot trideset let je prevzel skrb za slovenski jezik, spodbujal k pevski dejavnosti, pripravljajl izlete, gojil med koroškimi Slovenci pomoč misijonom in – le kadar je mogel – potoval in obiskoval Slovence po vsem svetu. ”

Za svoje kulturno delo je bil leta 1985 prejemnik Tischlerjeve nagrade. V obrazložitvi nagrade so tedaj napisali: »Podatki o tem, kar je delal, so tako impozantni, da jim težko verjamemo. Izkazujejo nam človeka, ki je neprestano garal, ni poznal ne plačila ne oddiha in je poleg svojega poklica opravil še toliko dragocenega kulturnega in versko-izobraževalnega dela, da nobeno – še tako visoko – odlikovanje ne more odtehtati zaslug, ki si jih je na tem področju pridobil.«

Pripravil: **Jože Jan**
Viri: *Svobodna Slovenija*, *Wikipedia*, *Slovenska biografija*, *Slovenski biografski leksikon*, *Ognjišče*, *Koledarji Mohorjeve družbe v Celovcu*

NOVA KNJIGA

Emil (Milan) Okretič je (bil) slovenski prise-ljenec v Argentini. Bil, ker že desetletja živi v Španiji. Po drugi svetovni vojni se je družina Okretič nastanila v Argentini in tu si je Milan ustvaril tudi svojo družino, ki se je potem neka-ko razdrobila po svetu, hčerka Marcela se je izselila v Slovenijo. Tudi Milan je zapustil Argentino, in sicer se je pred približno dvaj-setimi leti preselil v Španijo, blizu Madrida. V Španiji ima tri otroke, njegova žena Mary je tudi Španka, in – kot sam pravi – blizu je

njegove ljubljene Slovenije in Marcele. Začel je pisati spomine, na Facebooku, z naslovom »Los caminos de mi vida« (Poti mojega življenja). Lepo je bilo brati te anekdote, nekaj še z rodnega Krasa, potem argentinske ... Pravi sem mu, da bi jih bilo vredno vse spraviti v knjigo in izdati. »Kdo bi pa to bral,« se je brani-l, a prepričal sem ga, naj jih da prevesti in se dogovori s Slovensko izseljensko matico, da bi jo izdali. Skočil je zraven še Janez Rogelj in seveda Jasmina Ilić (z Maticе) ter Marcela, ki je poleg še druge pomoči izbrala fotografije, in glej, junija 2022 je bila knjiga natisnjena! Prevedel jo je v slovenščino, delo je lektorirala Majda Papež, uredila pa hčerka Marcela. Sam sem napisal uvodne besede. Čeprav bo predstavitev tega dela enkrat av-gusta, verjetno v Kostanjevici na Krasu in z Milanovo prisotnostjo, je knjiga že na voljo v pisarnah SIM, v Ljubljani. Brez kakršnegakoli vrstnega reda, kronologi-je, se vrstijo pripovedi iz otroštva, mladih in odraslih letih avtorja, iz rodnega kraja in po-tem v novem svetu, zanimive, tudi čustvene, vse pa vredne prijetnega branja. Prilagamodva od prejetih komentarjev bralcev:

»Slovenska izseljenska matica je izdala zanimivo knjigo Emila Okretiča, v kateri opisuje svojo življenjsko pot, ki se prepleta z usodami mnogih Slovencev, ki so zapustili rodni raj in odšli po svetu. Priporočam v branje, da boste bolje razumeli, koliko poguma, volje in vztrajnosti je potrebno, da se vključiš v novo okolje. Nikoli, res nikoli pa nihče ne pozabi ro-dne grude, kot pravi tudi vsestranski Emil.«

(Jadranka Šturm-Kocjan)

z Emilom Okretičem v Španiji

»Oooo, Rok, kako prijetna in prijazna knjiga! Sinoči in danes sem jo prebral. Če si v stiku z gospodom Emilom, mu lahko sporočiš, da je s to knjigo naredil ne le spomenik svoji rodbini, temveč je prispeval velik kamenček v mozaik spo-minske literature, tako o nekdanjem živ-ljenju v slovenskih vaseh kot tudi o uso-dah in življenjskih poteh Slovencev, ki jih je življenje zaneslo v svet. Res mi je bilo v užitek brati, predvsem pa se zavedam, da s takimi knjigami tudi sam bogatim razumevanje usod in življenja ljudi. Moj poklon Emilu in seveda tudi tebi, ki si ga uspel prepričati za izdajo v knjižni obliki. Hvala ti.«

(Pavel Jamnik)

Čestitke Milanu in Matici!

Rok Fink
Lektoriranje: Tjaša Lorbek

ERIKA JAZBAR – PISMO IZ GORICE

Razmišljanje ob ljubljanski predstavitvi knjige Povesti iz zdomstva in en esej Gregorja Papeža

Za nas v zdomstvu je knjiga še posebej to: skrinja slovenstva, najdražje izročilo za na pot, tolažba v trenutku samote, spremljevalka po kamnitih, peščenih poteh novega kontinenta; zapis poti navzgor in poti navzdol; bukve, kjer stoje besede davnih dni.

Takole piše France Papež v knjigi *Zapisi iz zdomstva*.

Ne vem, če se bo njegov sin Gregor strinjal, ker ne vem, kako je sobival z očetom, ki je bil pomembna osebnost slovenske odličnosti, ki je živel in v nemogočih pogojih ustvarjala v politični emigraciji v Argentini. Če bi sodila po njegovi pesmi *Vrnitev*, že davno sem jo prebrala in spoznala to ustvarjalno pero nove generacije, bi rekla, da bo zadovoljen.

V besedah Franceta Papeža se prepoznavamo vsi tisti, ki delujemo zunaj matičnih meja. Pisana, tiskana in še posebej umetniška beseda v slovenskem jeziku je tista, ki se izgublja kot prvi pokazatelj šibitve neke narodne skupnosti, zato nas, ki živimo zunaj meja Republike Slovenije, a s Slovenijo v srcu, še posebej boli, ko nemočno gledamo, kako v matici pačijo jezik v novinarstvu, književnosti, javnem diskurzu.

Literaturo izražaš v jeziku, ki ti je najbližji, predvsem pa v tistem, ki ga bolj obvladaš.

Vedno težje je zato najti pisca, ki bi zunaj matičnih meja pisal literaturo v slovenskem jeziku. Na našem koncu se tudi dogaja, da si včasih tega ne priznamo in ohranjamo mit o literatih, ki umetniki besede niso, a si upajo z besedo na dan; zato da bi ohranili kapilarnost založb in različnih sredin, pa tudi prepričljivejšo percepcijo neke zamejske literature. No, nekateri me bodo podučili, da pod pojem ustvarjanje danes lahko najdemo prav vse, tudi trganje zastave.

Tudi na našem koncu, kjer živimo lučaj od matičnega žarišča, je vedno več tistih, ki za pisanje uporabljajo italijanščino in vedno pogostejše razpravljamo o tem, kaj lahko spada v našo literaturo, ali je slovenski avtor, ki piše v italijanščini, avtor dela, ki spada v zamejsko književnost ali je to le literatura prostora. Gre za vprašanja, ki si jih že dalj časa postavljate v Argentini in velja tudi za opredelitev tekstov Gregorja Papeža, ki piše v kastiljščini, njegov duhovni, kulturni, antropološki svet pa je tudi - včasih tudi v veliki meri - slovenski, slovensko zdomski, slovenski na tisti čudežni argentinski način, ki izžareva iz *Zbornikov Svobodne Slovenije*, iz tiste kakovosti, ki je matični prostor ne samo premalo pozna, prepogosto je tudi ne premore, vsaj ne v institucionalno priznanih kulturnih krogih.

Zaradi tega občasnega izžarevanja se v Gregorjevih tekstih tudi prepoznavam, pa čeprav so zunanje plasti pisanja zame vsebinsko zahtevne, tudi odbijajoče. Številni so passusi, ki me ne navdušujejo zaradi nasilnosti podob in stavkov, problematičnega odnosa do ženskega, prepogostih bolanih likov. Ko pa pomislim na celoto, si rečem, da če preslišim te odstavke, mi odmevajo drobci iz *Meddobja*.

Povesti lahko beremo tudi kot mozaični roman, si predstavljam, da je deloma tudi avtobiografski roman, v njem prepoznamo avtorjevo umeščenost in neumeščenost v slovensko skupnost, kjer se počuti doma, a tudi osamljen in izobčen, saj drugače ne more biti, ko pa Gregor piše svobodno tudi o odstavkih človeškega življenja, ki so bolj za oseben pogovor. On pa si upa speljati razmišljanje do ekstremov, še več, išče te ekstreme. Gre sicer za latinsko obliko, ki je zame bolj sprejemljiva od matične, kjer te mora umetnost šokirati z goloto, kričanjem, vulgarnostjo, uničevanjem vsega, kar je sveto, pa naj bo to jezik, tradicija, domača glasba, da ne povemo nobene o verskih simbolih, seveda le katoliških.

Pri Papežu pa imam vtis, da ta ekstremni nivo ni le funkcionalen neki katarzi, temveč tudi umetniškemu vrhu, ki sledi in ga doseže z globino misli, duha in lepega. Tako da če me Gregorjeva proza zaradi premočnih stavkov po presledkih odbija, me potem prevzame s tisto lepoto, ki izžareva *besede davnih dni*.

Mogoče pa pri tem občutju odigra svojo vlogo tudi slovenski prevod – izvirnika namreč ne poznam - odlična oblika slovenščine,

ki mi je zelo blizu, ker v njej občutiš iskanje lepote tudi v jeziku, občutiš ljubezen do slovenščine, vrednotenje specifik našega jezika, ki je intenziven, z dolgo tradicijo besed, ki jih v računalniški sedanjosti več ne upoštevamo, če jih pa znamo umestiti v sodobni jezikovni kontekst, lahko uživamo v zelo bogatem in objemajočem jeziku.

Tekste je iz kastiljščine prevedel Andrej Rot. No, rezultat je zame to, kar me z jezikovnega vidika najbolj nagovarja pri slovenščini: njena zgoščenost, preteklost v sedanjosti, poigravanje in smotrna uporaba tujk, skratka tisto bogastvo, ki ga najdeš, ko izhajaš iz ljubezni in spoštovanja do svojega in ne iščeš modernosti za vsako ceno. Tak jezikovni in duhovni svet mi je na drugem koncu sveta včasih bližji kot tisti, ki ga imam nedaleč od doma. Gre za kontinuiteto tiste človeške biti, ki se ni presekala leta 1945, temveč ohranja sledove preteklosti, ker je nadaljevala pot, sicer čisto zahodno v smeri sekularizacije, relativizacije in atomizacije družbe, a vendar. Preteklost iz nje še vedno odmeva, tisti svet zahodnega, srednjevropskega, alpskega katoliškega slovenstva, ki je gledalo na Dunaj in je danes še prisotno v nekaterih gestah, nasplošno v človeku.

Besedilo je prilagojeno uvodno razmišljanje, ki je nastalo ob predstavitvi slovenskega prevoda zbirke povesti Gregorja Papeža Povesti iz zdomstva in en esej, ki so izšli pri založbi Kud kdo. Predstavitve je bila 11. maja 2022 v Konzorciju v Ljubljani, sooblikovali so jo Andrej Rot, Gregor Batagelj in Erika Jazbar.

DIGITALIZIRAN DRAGOCEN DNEVNIŠKI ZAPIS O MANJ ZNANEM POGLAVJU SLOVENSKE ZGODOVINE

Katoliški inštitut (KI) med letoma 2021 in 2027 izvaja projekt digitalizacije izbranega segmenta gradiva, shranjenega v arhivu [Studia slovenica](#) (SSL). Izbor dokumentov zajema tiste enote, ki so potencialno najbolj zanimive za znanstvenoraziskovalno delo ter posledično podvržene fizični obrabi. Med digitaliziranimi dokumenti je vredno izpostaviti do sedaj neobjavljen in v širši javnosti nepoznan **»Vojni dnevnik«**, katerega vsebina je posebej zanimiva za novejšo primorsko zgodovino. Njegov avtor je Zvone Žitnik (1923–1946), ilustrator in sodelavec propagandne službe primorskih domobrancev (Slovenski narodni varnostni zbor). Dnevnik, ki ga tvori obsežnih 173 strani, prinaša neprecenljiv prvoosebni pogled na vojno dogajanje z očmi mladega podčastnika, delujočega v manj številčni veji slovenske protirevolucionarne vojske. Na tak način časovno neposredno pokriva stanje »na terenu« in vključuje raznoliko vsebino: bojne spopade, vsakdanje življenje z lokalnim prebivalstvom, osebne prigode, odnos do nemškega okupatorja in povojnih zavezniških oblasti v Italiji, razmišljanje o političnih načrtih za bodočnost.

Dnevnik pokriva obdobje od Žitnikovega vstopa v enote primorskih domobrancev maja 1944 do nesrečne smrti z utopitvijo med bivanjem v begunskem taborišču v mestu Eboli v južni Italiji junija 1946. Prvi del dnevnika obsega čas od Žitnikovega vstopa k domobrancem aprila 1944 do delovanja v propagandni pisarni v Ajdovščini aprila 1945. Drugi del vključuje obdobje med aprilom in decembrom 1945, ko je avtor po nemški kapitulaciji pobegnil iz Ajdovščine ter bival v različnih zavezniških vojaških taboriščih v Italiji. V prvem delu, ki obsega približno polovico celotnega dnevnika, avtor razkriva svoj odhod k vojaškim enotam primorskih domobrancev v Trstu in poznejše delovanje v vojnih štabih v Postojni in Ajdovščini. Najprej posreduje osebne vtise iz vo-

jašnice pri sv. Ivanu na severu Trsta, kamor je bil dodeljen v osmo četo. Prikaže vojaško življenje in zlasti osebnostne značilnosti vojaškega osebja (narednikov, podnarednikov in drugih) – vsi so bili bivši (pod)oficirji in vojaki jugoslovanske kraljeve vojske. To dopolnjujejo prvoosebni prikazi vojaških spopadov med Nemci in zavezniki ter domobranci in partizani. Posebno natančna in čustveno obarvana je pripoved o zavezniškem bombardiranju Trsta junija 1944, ko so Anglo-Američani razdejali mesto, ki ga je kontrolirala nemška vojska. Žitnik se je ob koncu junija 1944 s svojo osmo četo nastanil v bivši karabinjerski vojašnici v Postojni, kjer je opravljal službo v propagandni pisarni. Tam je sodeloval pri izdajanju glasila *Mi gremo naprej*. Doživeti zapisi o življenju v Postojni poleti 1944 prikazujejo vsakdanjost vojaka in njegov prosti čas, ki ga je preživel na sprehodih in v gostilnah, obiskal je tudi Postojnsko jamo. Povedna je zgodba o srečanju z Mariom Paglianom, bivšim fašističnim komisarjem slovenskega rodu, ki je Žitnika leta 1943 za deset dni poslal v zapor, zato ga je ta ob ponovnem srečanju vrgel iz postojnske gostilne. Tudi na drugih mestih se kaže Žitnikov odpor do predstavnikov fašističnega režima. Žitnik je bil od avgusta 1944 do januarja 1945 v lazaretu, nemški vojaški bolnišnici na Studencu v Ljubljani, kjer se je zdravil zaradi otekline na vratu in bil dvakrat operiran. Nato se je vrnil v štab v Postojni in bil dodeljen na delovno mesto v karavli na Ravbarkomandi. Po enem mesecu je bil prestavljen v Landol, ki je bil sredi partizanskega ozemlja. Zanimiv je prikaz vojaške akcije februarja 1945, ko je Žitnik sodeloval pri pohodu patrolje v vas Studeno. Del čete je preiskoval hiše, sam pa je bil del oborožene enote, ki je stražila dostop do vasi in izhod iz nje. Za krajši čas se je znova posvetil propagandnemu delu v Postojni, kjer so izdajali propagandni časopis *Straža ob Jadranu* (70 številk). 21. aprila 1945 je bil prestavljen

v propagandno pisarno v Ajdovščini, kjer je – čeprav sam ni bil vpleten v oborožene spopade – sredi bojev med partizani in domobranci občutil pomanjkanje in lakoto. Kljub temu je njegov dnevnik poln slikovitih opisov naravnih lepot Vipavske doline. Vseskozi ga prevetajo občutki domotožja in brezvolje. Tedaj se je že veselil skorajšnjega konca vojne in z nelagodnostjo pričakoval negotovo prihodnost.

Drugi del dnevnika se začne z zapisom za 29. april 1945. Avtor dnevnika piše o radijski novici o nemški kapitulaciji v Italiji. Žitnik je s svojo enoto sodeloval pri razorožitvi Nemcev blizu Ajdovščine. Kljub pričakovanju konca vojne se pisec zaradi partizanskega osvobajanja Primorske zaveda: »Vem, da se bo v bodočnosti za nas odprl pekel.« Preostanek dnevnika opisuje beg domobrancev in srbskih ter slovenskih četnikov (Jugoslovanska vojska v domovini) iz Ajdovščine skozi Batuje, Dornberk, Volčjo Drago in Šempeter v Gorico. Po prihodu v Villanovo blizu Gorice so jih angleški zavezniki odpeljali v koncentracijsko taborišče Visco, kjer so se zbiral vojni ujetniki – zajeti pripadniki nemške vojske in različne protikomunistične enote. V taborišču so pripadniki primorskih domobrancev pod vodstvom nadporočnika Pušenjaka izdajali glasilo *Naš vestnik*. V prihodnjih mesecih so bili vojni ujetniki večkrat premeščeni v različna taborišča in se postopno premikali proti jugu Italije. Žitnik je krajši čas preživel v Ceseni, nato štiri mesece v Forliju (od maja do septembra 1945). V času bivanja v taboriščih je naraščalo njegovo nezadovoljstvo z Angleži, v katerih so domobranci sprva prepoznali rešitelje, nato pa so jim ti očitali sodelovanje z Nemci in jih zaprli. Žitnik je v taborišču gojil zvestobo kralju Petru II. in se prišteval k njegovi kraljevi vojski. Upal je na spremembo razmer v Jugoslaviji in obnovitev kraljeve oblasti. V Forliju je postal ure-

dnik zabavnega časopisa *Tse Tse*. V tem času je razmišljal o pobegu iz taborišča, da bi si v Trstu našel delo in bi pomagal preživljal svojo mater in sestre, a se je zaradi pripadnosti svojemu štabu odločil ostati v ujetništvu. V prikazih taboriščnega življenja med drugim piše o izidu volitev v Angliji, kjer je Winston Churchill izgubil oblast in je zmagala delavska stranka laburistov. Tedaj so se ujetniki bali, da bi jih Angleži po vzoru vračanja pobeglih domobrancev na Koroškem izročili Jugoslaviji. Ob koncu septembra 1945 je bila Žitnikova enota skupaj z drugimi ujetniki prestavljena v taborišče Eboli. Pot so preko Ancone in Rima nadaljevali proti Salernu. Žitnik po poti opazuje razdejano starodavno mesto in samostan Monte Cassino. Bivanje v Eboliju predstavlja zadnji del Žitnikovega dnevnika in hkrati njegovega življenja. Tam je s prijateljem in likovnim oblikovalcem »Hotimirjem Gorazdom« (tudi Žitnik je bil ilustrator) urejal humoristični stenčas *Rafal* in list *Mi in svet*, organiziral slovensko čitalnico, kjer so za informativne namene o stanju v Jugoslaviji ponujali tudi komunistična časopisa *Slovenski poročevalec* in *Ljudska pravica*. Zadnji dnevniški zapisi iz decembra 1945 omenjajo gledališko predstavo *Miklavž v Eboliju*, ki jo je za Miklavžev večer napisal Žitnik in v njej tudi igral glavno vlogo sv. Miklavža. Zvone Žitnik je umrl junija 1946, ko je utonil v namakalnem kanalu v bližini taborišča.

Digitalizacija in objava obravnavanega dokumenta ne označuje podpore tej ali oni strani, ki je bila udeležena v drugi svetovni vojni. Žitnikov »Vojni dnevnik« se namreč s kulturnega in znanstvenega stališča kaže kot idealen primarni zgodovinski vir, na podlagi katerega je mogoče globlje razumeti vsakdanje življenje in miselni svet predstavnika »običajnih« plasti vojaštva na zahodu slovenskega narodnega ozemlja. Pričakovati je, da ga bodo v bodoče s pridom uporabljali zgodovinarji in drugi raziskovalci (slovenske) preteklosti.

KOLEDAR

6. avgusta

PGV - Pevsko glasbeni večer

7. avgusta

Misijonska veletombola

14. avgusta

Romanje v Lourdes

4. septembra

Mladinski dan na Pristavi

10. septembra

Praznovanje 70. obletnice
Rožmanove šole

11. septembra

Mladinski dan v Našem domu San Justo

18. septembra

Obletnica v Slomškovem domu

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

ROCK GLASBA

Vsako leto se 13. julija praznuje “svetovni dan rock glasbe”, kot spomin na mega-koncert Live Aid (Živa pomoč), ki je tisti dan leta 1985 potekal sočasno v Londonu, Filadelfiji, Sydneyu in Moskvi in v katerem so sodelovale največje rock skupine tedanjega časa: Led Zeppelin, The Who, Black Sabbath, Queen, Sting, Judas Priest, Duran Duran, U2, Scorpions, Paul McCartney, Eric Clapton, Phil Collins in drugi.

Namen teh koncertov je bil zbiranje sredstev za pomoč žrtvam hude lakote, ki je vladala v Afriki, posebno v Etiopiji in Somaliji, kjer je zaradi lakote v letih 1984 in 1985 umrlo skoraj milijon ljudi.

Koncerti so bili izredno uspešni, po televiziji so jim sledili v 72 državah vsega sveta in zbralo se je več kot 100 milijonov dolarjev.

Rock je nastal po drugi svetovni vojni v Združenih državah Amerike in se hitro razširil po vsem svetu. Danes poznamo veliko zvr-

sti rocka: Rock&Roll, folk rock, psihodelični rock, progresivni rock, heavy metal, punk, funk, klasični rock in druge. Brez dvoma je rock najbolj popularna glasba 20. stoletja.

Čeprav pregovorov o rock glasbi ni, je pa mnogo zanimivih citatov:

• Kot zvezdnik rock glasbe imam dva cilja: hočem zabavo in želim spremeniti svet. Z rock glasbo lahko dosežem oboje. (Bono, U2)

• Neprijetnemu Rock ‘n’ Rollu ne dam niti pet let življenja. (Frank Sinatra)

• Ne bom samo zvezda rock glasbe. Postal bom legenda. (Freddie Mercury, Queen)

• Najbolj čudežna stvar pri Rock and Rollu je, da je nekdo kot jaz lahko zvezda. (Sir Elton John)

• Ko bom izpolnil 33 let, se bom upokojil. Je čas, ko se mora človek posvetiti drugim

stvarem. Nočem biti rock zvezda vse življenje. (Mick Jagger, The Rolling Stones)

• Ta ogenj gori in ga ni mogoče pogasiti. To ni problem, ki ga lahko rešiš, to je Rock ‘n’ Roll! (Guns N’ Roses)

• Naj govorijo kar hočejo o Rock & Rollu: glasba nikoli ne more biti slaba. (Elvis Presley)

• Sem optimist glede prihodnosti rock glasbe. Pojavili se bodo novi glasbeniki z dobro kompozicijo in globino. Kompozicija se bo vrnila na raven klasične glasbe in jazz. (Jimmy Page - Led Zeppelin)

• Zame je rock nekaj duhovnega. (Bono - U2)

• Če ti je všeč Rock ‘n’ Roll, če ga čutiš, ne boš mogel drugega, kot da ga zaplešeš. (Elvis Presley)

• Rock je sinonim svobode, igranja tistega, kar si želiš. Rock je hrana ljubezni. (Kurt Cobain)

Izbral: Jože Jan

JUBILEJNO LETO
ROŽMANOVE ŠOLE
praznovanje 70-letnice

10. SEPTEMBRA 2022

IZREDNA ŠTEVILKA
MLADIKE

68. Misijonska ombola

Carapachay SLOVENSKI DOM

7/8/2022

“Najdi čas za darovanje, to je zmaga ljubezni. Najdi čas za dobra dela, ta so ključi večnosti”
- sveta Mati Terezija -

ob 15. uri
v Slovenskem domu San Martín.
Ramón Carrillo 2362 - San Martín
Buenos Aires - ARGENTINA

Svobodno Slovenijo podpirajo

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

briganti
PREMIUM LEATHER SHOES

KOPAC S.A.
Fábrica de tubos y envases de cartón

GOLOMAX
SUPERMAYORISTA DE OFERTAS

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

CKC
LABORATORIOS CKC
ARGENTINA S.A.

CA
CONSULTORES
ASOCIADOS

Grupo HZ

oblak®